

Дядиченко Анна Анатоліївна
студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирський державний університет ім. Івана Франка
(науковий керівник: ст. викладач **В.А. Новик**)

Психологічні особливості серійного вбивці

Під психологічними особливостями особистості розуміють відносно стабільну сукупність індивідуальних якостей, що визначають типові форми поведінки.

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, в сучасних умовах існує необхідність розробки цілісної та відповідної потребам правоохоронної практики криміналістичної теорії боротьби з серійними вбивствами, включаючи вдосконалення, структурування і доповнення методики їх розслідування, а також розробку пропозицій, ідей, концепцій, реалізація яких може сприяти створенню оптимальних умов виконання зазначеної діяльності.

При дослідженні феномену серійних вбивць (тобто осіб які вчинили два і більше окремих, розділених між собою періодами емоційного спокою, вбивств з особливою жорстокістю людей, що підпадають під складений у свідомості злочинця образ жертви) у дослідника об'єктивно виникає необхідність у ранжуванні чинників, що визначають специфіку психологічного статусу представника даної категорії злочинців [4].

Існує феномен, який отримав назву «маска нормальності». Так була названа наукова робота Херві Клеклі, яка розкриває аналіз психопатичної особистості. У роботі Х. Клеклі під «маскою нормальності» приховується здатність психопатів здаватися абсолютно нормальною, психічно повноцінною людиною. Семантичний аналіз даного терміну визначає його як вдавану (штучну) поведінку, спрямовану на відповідність прийнятим у суспільстві нормам.

Без сумніву більшість серійних вбивць характеризуються підвищеним інтелектуальним потенціалом, проте дані характеристики не пояснюють як можна вести подвійне життя досить довгий час. Іншими словами «маска нормальності» не може бути пояснена усвідомленими хитрощами зі створенням злочинцем собі позитивного іміджу, так як подібні спроби рано чи пізно стануть зрозумілими оточуючим людям [4].

Результати дослідження дозволяють дати психологічний портрет обстежених серійних злочинців і виділити характерні для них особистісні риси.

Їм властиві порушення в сфері спілкування: нездатність встановлювати контакти з оточуючими, невміння стати на точку зору іншого, подивитися на себе з боку. Це в свою чергу знижує можливість адекватної орієнтації, продукує виникнення афективно насичених ідей, пов'язаних з уявленням про ворожість з боку оточуючих людей і суспільства в цілому. Усе разом узятє формує такі риси, як заглибленість у себе, замкнутість, відгородженість, з одного боку, і агресивність, підозрілість – з іншого. У результаті правильна оцінка ситуації ще більш ускладнюється, оскільки поведінкою управляють афективні установки, а вчинки оточуючих розглядаються як небезпечні, загрозливі особистості, що призводить до протиправних способам виходу з ситуації, що склалася [1].

У значній мірі риси, притаманні усім злочинцям, виражені у серійних вбивць. Разом з тим у них є виражені однорідні особистісні властивості [2].

Серійні вбивці –це найчастіше імпульсивні люди з високою тривожністю і сильною емоційною збудливістю, які в першу чергу концентруються на власних переживаннях, а в поведінці керуються лише своїми інтересами. У них відсутнє уявлення про цінності життя іншої людини, найменше співпереживання. Вони нестійкі у своїх соціальних зв'язках і відносинах, схильні до конфліктів з оточуючими. Від інших злочинців серійних вбивць відрізняє емоційна нестійкість, висока реактивність поведінки, виняткова суб'єктивність (упередженість) сприйняття і оцінки подій. Вони внутрішньо неорганізовані, їх висока тривожність породжує такі риси, як підозрілість, помисливість, мстивість, які в більшості випадків поєднуються з занепокоєнням, напруженістю, дратівливістю [3].

Отже, наведені дані в Україні ще не досить поширені серед слідчих відділів, в США ж ці складові використовуються для розслідувань убивств, скоєних подібними злочинцями. Однак опубліковане в 2006 році дослідження Каліфорнійського Університету показало, що дані алгоритми часто не спрацьовують, оскільки багато маніяків вибиваються із статистичної норми. Наприклад, серійні вбивці далеко не завжди є чоловіками. Але наведені психологічні характеристики все ж варто брати до уваги, оскільки вони з'явилися шляхом аналізу десятків і навіть сотень різноманітних випадків насильницьких серійних убивств.

Список використаної літератури:

1. Психология серийных убийц [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.truecrime.guru/index.php?topic=49.0>.
2. Серийный убийца [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D1%E5%F0%E8%E9%ED%FB%E9_%F3%E1%E8%E9%F6%E0.
3. Серийныеубийцы [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.molomo.ru/myth/serial_murderers.html.
4. Шехтер Х. Енциклопедія серійних вбивць / Х. Шехтер, Д. Евері. – М: КРОН-ПРЕСС, 1998. – 352 с.